

MA Záróvizsga tételek

Törzsanyag

1. **A magyar néprajztudomány tudománytörténete:** paradigmák, és paradigmaváltások, (nacionalizmus- és modernitáselméletek); alapfogalmak változó jelentésben (kultúra, hagyomány, modernitás, közösség)
2. **A magyar néprajztudomány intézményesülése:** áttekintés és egy választott intézmény története (koncepciók, korszakok, személyiségek)
3. **Néphit, népi vallás, helyi vallás:** népi vallás / néphit / helyi vallás fogalma, magyar néphit / népi vallás kutatásának története, irányzatai (ősvalláskutatás, pszichoanalitikus iskola, történeti összehasonlítás, szemiotikai/morfológiai vizsgálatok)
4. **Szövegfolklorisztika:** szóbeli és írásbeli kommunikáció sajátosságai, szóbeliség és írásbeliség viszonya; szájhagyományozás törvényszerűségei; szóbeliség, kézíratos szövegek, nyomtatás; populáris írásbeliség, "klasszikus folklórműfajok", újabban elkülönített folklórműfajok; emlékezés és történeti tudat; folklorizáció, folklorizmus, közköltészet
5. **A társadalom antropológiai kutatásának legfőbb teoretikusai:** A kulturális antropológia kutatástörténetén belül a rokonsággal, családdal, házassággal, közösséggel, társadalmi hierarchiával foglalkozó kutatók és kutatási témáik, elméleteik bemutatása (Morgan, Malinowski, Radcliffe-Brown, Lévi-Strauss, Douglas, Dumont, Evans-Pritchard).
6. **A társadalom kutatásának legfőbb témái:** Közösség, egyén és társadalom, social network, rokonság, házasság és szövetségek, társadalmi hierarchiák; Közösség: a közösség-probléma legfőbb teoretikusai, megközelítések, definiálási kísérletek
7. **A kulturális antropológia:** az antropológia lehetséges definíciói; az univerzalizmus és az összehasonlítás; a kultúra eltérő definíciói; a kulturális antropológia felfogásai különböző országokban és Magyarországon
8. **Az antropológia határterületei:** nyelvészet, szemiotika, pszichoanalízis, szociológia
9. **Antropológia és terepmunka:** a terepmunka módszertana az antropológia történetében; az antropológiai szöveg értelmezései; a magyar néprajz terepmunka-gyakorlata
10. **Etikai és terepmunka:** etikai problémák a terepmunka során, az idegen reprezentációi, az antropológia ideológiái
11. **Történeti források:** típusai, elemzési módszerei, (egy szabadon választott történeti forráselemzés kritikai ismertetése)
12. **Vizuális források elemzése:** Illusztrációk (fotó, térkép) felhasználási módjai, esettanulmányok bemutatása

Szakirány 1. Kulturális antropológia szakirány

1. **A kulturális antropológia fő elméletei 1945 előtt:** evolucionizmus, diffúzionizmus, történeti partikularizmus, funkcionalizmus, kultúra és személyiség iskola
2. **A kulturális antropológia fő elméleti iskolái 1945 után:** kulturális materializmus, etnotudomány és kognitív antropológia, szimbolikus és interpretív antropológia, strukturalizmus, posztmodern
3. **A vallásantropológia kutatástörténetének fő iskolái:** vallásdefiníciók, szimbólum, átmeneti rítus, rituális szennyeződés, rítuselméletek; vallásantropológiai esettanulmányok
4. **Vallásantropológiai problémák:** fogalmak, megközelítések, esettanulmányok Európából és Európán kívülről

5. **Az etnicitás:** az etnicitás fogalma, legfontosabb megközelítési módjai az eltérő etnicitás-értelmezések néhány példán, esettanulmányon keresztül
6. **Az alkoholfogyasztás mint kulturális antropológiai probléma:** az értelmezés lehetősége – elméleti problémák; az alkohol és a társadalmi struktúra; az alkohol és a gazdaság; az alkohol és a fogyasztás; az alkohol és a rituális kultúra; az addikció, a terápia és az antropológia viszonya.
7. **A fejlesztés antropológiája:** a fejlesztés elméletei, kritikái, módszerei, szervezetei, az antropológia és az antropológusok szerepe a fejlesztésben, fejlesztési tevékenységek gazdasági és társadalmi hatásai
8. **Beszélés és társadalmi kapcsolatok:** lokális közösségek kommunikációja, a beszélés szerepe a társadalmi kapcsolatok alakításában, a pletyka értelmezései, konfliktuskerülés és konfliktuskezelés módszerei, presztízs és hírnév
9. **Környezeti mozgalmak és antropológia, environmentalista antropológia:** etnoökológia, tradicionális ökológiai tudás; transzkulturális jegyek, globális és lokális a környezeti mozgalmakban, a castells-i globális identitás.
10. **Délkelet-Ázsia antropológiája:** Délkelet-Ázsia törzsi kulturái és államalkotó népei, indianizáció, buddhizmus, őskultusz, sámánizmus, rizstermesztés és ökológia
11. **A parasztság fogalma:** meghatározásának elméleti keretei, példái, európai és Európán kívüli értelmezések
12. **Parasztság a társadalomban:** az agrártermelés és a társadalmi struktúra összefüggései a modernkori Magyarországon különös tekintettel a mezőgazdaság szerepének megváltozására a II. világháború után

Szakirány 2. Európai Etnológia szakirány

1. **Az életmód kutatásának tudományos paradigmái:** az életmód, az életvilág és a mindennapok fogalma a néprajztudományban és a társadalomtudományokban, történeti áttekintés és elméletek, választott esettanulmány kritikai bemutatása; a fogyasztás értelmezései a társadalmi struktúra-elméletekben: tudománytörténeti áttekintés; a fogyasztói kultúra elméletei, esettanulmányai
2. **Mindennapi élet, életmód, mentalitás:** a településkutatás, a település recens vizsgálati aspektusai
3. **A Kárpát-medence településtörténete:** magyarok, németek, románok, szlovákok, szerbek, ruszinok, horvátok megtelepedése
4. **Antropogén ökológiai változások a Kárpát-medencében.** Források, megközelítési módok, néprajzi aspektus
5. **A parasztság fogalma:** meghatározásának elméleti keretei, példái, európai és Európán kívüli értelmezések
6. **Parasztság a társadalomban:** az agrártermelés és a társadalmi struktúra összefüggései a modernkori Magyarországon különös tekintettel a mezőgazdaság szerepének megváltozására a II. világháború után
7. **Beszélés és társadalmi kapcsolatok:** lokális közösségek kommunikációja, a beszélés szerepe a társadalmi kapcsolatok alakításában, a pletyka értelmezései, konfliktuskerülés és konfliktuskezelés módszerei, presztízs és hírnév
8. **A fejlesztés antropológiája:** a fejlesztés elméletei, kritikái, módszerei, szervezetei, az antropológia és az antropológusok szerepe a fejlesztésben, fejlesztési tevékenységek gazdasági és társadalmi hatásai
9. **Az etnicitás:** az etnicitás fogalma, legfontosabb megközelítési módjai az eltérő etnicitás-értelmezések néhány példán, esettanulmányon keresztül

10. **Az alkoholfogyasztás mint kulturális antropológiai probléma:** az értelmezés lehetősége – elméleti problémák; az alkohol és a társadalmi struktúra; az alkohol és a gazdaság; az alkohol és a fogyasztás; az alkohol és a rituális kultúra; az addikció, a terápia és az antropológia viszonya.
11. **Tárgykultúra, muzeológia – elmélet és módszer:** múzeumi definíciója, funkciói; a muzealizáció folyamata; jelentésteli tárgyak; a múzeumi gyűjtés és gyűjtemény elméleti problémái, tudományos perspektívái; az anyagi kultúra kutatás története, irányzatai, megközelítésmódjai
12. **Kulturális örökség - örökségvédelem:** a kulturális örökség fogalmának kialakulása, az "örökségesítés" folyamata, nemzetközi lépések, intézményesülés, törvényi szabályozás, az UNESCO szerepe az örökségvédelem nemzetközi szintjén, világörökség, szellemi kulturális örökség, világmémlékezet, Magyarország útja és szerepe, a végrehajtás folyamata